

TMMOB GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI
9. GIDA MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ
12-14 Kasım 2015

Odamızca iki yılda bir gerçekleştirilen ve 9 uncu İzmir Selçuk'ta düzenlenen Gıda Mühendisliği Kongresi, Düzenleme Kurulu, Bilimsel Danışma Kurulu, akademik çevre, sektör, odamız çalışanları, İzmir Şube Yönetim Kurulu ile odamızın dinamik gücü olan öğrencilerimizin katkı ve birlikteliğinin önemli bir göstergesidir.

Kongre, aynı zamanda, Gıda Mühendisliği alanında dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmaların ve bilimsel gelişmelerin paylaşıldığı ve tartışmaya açıldığı bir düzlem niteliğindedir.

Gıda güvenliği ve gıda güvenliğine ilişkin yaşanan sorunlar, dünyada olduğu gibi ülkemizde de artarak sürmektedir. Uygulanan neo-liberal politikaların bir sonucu olarak, 1 milyar insan açlık sınırının altında yaşam savaşı verirken 1,3 milyar insan da, aşırı ve yanlış beslenmenin getirdiği obeziteye bağlı sağlık sorunlarıyla uğraşmaktadır.

Dünyada yaşanan açlık ve yetersiz beslenmenin nedeni üretim yetersizliği değil, üretim ve tüketim dengesinin sağlanmamasıdır. Adil ve eşit dağıtım ilkesi temelinde dünyada herkese yetecek kadar kaynak ve yiyecek varken, uygulanan piyasa politikaları kaynaklar savurganca tüketilmekte veya gıda egemenleri tarafından üretim fazlası tarım ürünleri biyoyakıt olarak değerlendirilmektedir.

Özellikle son 40 yıldır uygulanmakta olan ulusal ekonomi-politikaları gelir dağılımı dengesini alt gelir grubu zararına büyük ölçüde değiştirmiş, tüketiciyi kayıt dışı üretilen ve kalitesiz gıdalara yönelmek zorunda bırakmış, sağlık sorunları yoğunlaşmış, kitlesel gıda zehirlenmeleri yaşanmasına neden olmuştur.

Yaklaşık 20 yıldır hammadde ve gıda üretimi-denetimi konusunda yetkili olan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, AB mevzuatının uyumlaştırılması, denetim sıklığının artırılarak kayıt dışı üretimin önlenmesi, yeterli personel istihdamı sağlanması ve tüm sürecin doğru yönetilmesi açısından başarılı bir performans ortaya koyamamıştır.

Gıda güvenliği gibi tüm toplumu ilgilendiren bir konuda mevzuat, "kervan yolda düzülür." anlayışıyla oldu bittiye getirilmemeli, hazırlık aşamasında meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, sektör ve ilgili kamu kurumlarının görüşleri doğrultusunda oluşturulmalıdır. Gıda mevzuatı katılımcı bir anlayışla hazırlanmalı, paydaşların sürece katkıda bulunması sağlanmalıdır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nda gıda denetçi sayısı, özellikle Gıda Mühendisi sayısı son derece azdır ve bakanlık ilgili mesleklerin istihdamı konusunda dengeli bir politika izlememektedir. Koruyucu sağlık hizmetleri ve gıda güvenliği sağlanması sürecinin önemli bir ögesi olan Gıda Mühendislerinin bakanlıkta yeterli düzeyde istihdam edilmemesi, gıda denetimlerinde aksaklığa, dolayısıyla halk sağlığının olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Gıda denetim hizmetlerinin etkin biçimde yapılabilmesi için, bakanlığın Gıda Mühendisi istihdamını ivedilikle artırması ve Bakanlık üst düzey yönetim kadrolarında da Gıda Mühendislerine yer vermesi gerekmektedir.

Uygulanan tarım politikaları küçük üreticilerin yanı sıra, ülke tarımını, dolayısıyla, gıda sektörünü olumsuz etkilemektedir. Sağlıklı ve güvenli gıda için üretim kalitesinin artırılmasının gerekliliği kaçınılmazdır. Sürdürülebilir tarım politikalarının gereği, üretimde kalitenin artırılması için üreticilerin bir araya gelmesini sağlayacak koşullar oluşturulmalı, kooperatifler desteklenmeli, çiftçi ve köylüye ekonomik ve teknik katkı artırılmalı, kırsal kalkınmaya önem verilmelidir. Bu bağlamda doğal çevrenin tahrip edilmesi önlenmeli, verimli tarım alanları ve orman arazilerinin imara açılması ve kontrolsüz yapılaşmanın kesinlikle engellenmesi gerekmektedir.

Ulusal Biyogüvenlik Yasası yürürlüğe girdiğinden bu yana Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) ile ilgili tartışmalar yoğunlaşmakta, bakanlık tarafından kamuoyuna doyurucu açıklamalar yapılmamaktadır. Toplumda, yem hammaddesi olarak izin verilen GDO'lu ürünlerin insan tüketimine sunulduğuna yönelik kuşklar artarak sürmektedir.

Görsel, yazılı ve sosyal medyada gıda konusunda uzmanlığı ve yetkisi olmayan, bilimsel temele dayanmayan kişilerin, kafa karışıklığı yaratan, tüketiciyi doğru ve güvenilir gıda tüketmekten alıkoyan açıklamaları, bilgi kirliliğine neden olmaktadır. Medyanın bu tür açıklamalara bilimsel ve mesleki kaynaklara danışmaksızın ve doğrulamaksızın yer vermesi, özellikle, sorumlu habercilik anlayışını tartışılır duruma getirmektedir. Bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi için, başta kamu kuruluşları olmak üzere, ilgili tüm kurum ve kuruluşlar zaman geçirmeden işbirliği yapmalıdır.

Türkiye'de Gıda Mühendisliği eğitimi veren 64 bölüm bulunmakta, uygulanan ikinci öğretim programı ile birlikte bu sayı 78'i bulmakta ve yılda 4 bin civarında mezun vermektedir. Sektörün büyüme hızı göz önüne alındığında, Gıda Mühendislerinin yeterince istihdam şansı bulması mümkün görünmemektedir. Büyük kısmında gerekli altyapı ve yeterli sayıda öğretim üyesi bulunmayan Gıda Mühendisliği bölümlerine her yıl yenilerinin eklenmesi, kontenjanlarının artırılması, her geçen gün işsiz sayısının artmasına yol açmaktadır. Var olan bölümler, teknik donanım ve öğretim üyesi sayısı bakımından iyileştirilmeli; yeni bölümlerin açılmasına son verilmeli, kontenjan sayısı azaltılmalı, ikinci öğretimler kapatılmalı, öğretim kalitesinin artırılarak çağdaş ve bilimsel öğrenim düzeyi sağlanmalıdır.

Bakanlık, tarladan sofraya güvenilir gıda üretim-denetim sürecinde, ihtiyaca uygun teknik personel istihdamı sağlamamakta, dolayısıyla yeterli denetim yapamamaktadır. Gıda denetim ve kontrol hizmetinin anayasa gereği kamusal bir görev olduğu unutulmamalıdır.

Yürürlükteki 5996 Sayılı Kanun uyarınca, yasal koşulları uygulayan ve güvenilir gıda üretimi gerçekleştiren kurumsal yapıya sahip büyük işletmelerde çalıştırması zorunlu personel istihdam etme zorunluluğu bulunurken, yasal koşulları yerine getirmekte zorlanan ve büyük kısmı denetlenemeyen diğer üretim yerlerinin bu zorunluluktan ayrı tutulması önemli bir çelişki olarak değerlendirilmelidir.

Mevzuatta çalıştırması zorunlu personel istihdamı yükümlülüğü olmayan küçük işletmeler ülke çapındaki işletmelerin yaklaşık yüzde 80'ini oluşturmaktadır. Bu işletmeler içerisinde gerekliliğine inandıkları için teknik personel çalıştıranlar da vardır. Fakat çoğunluğu tüketici açısından risk yaratabilecek olan bu tarz işletmeler teknik personel çalıştırmamaktadır. Bu işletmelere çalıştırması zorunlu personel istihdamı zorunluluğu getirilmesi; tüketicinin sağlıklı ve güvenilir gıdaya ulaşmasını, oto kontrolün gerçekleşmesini ve bakanlığın denetim sürecini iyi yönetmesini sağlayacaktır. Bu süreçte özellikle Gıda Mühendislerinin teknik bilgi ve deneyiminden üretimden-denetime kadar her aşamada yararlanılmalıdır.

Kuruluşundan günümüze Gıda Mühendisleri Odası, gıda güvenliği, tüketici sağlığı ve mesleki tüm konulara yönelik eleştiri, öneri ve katkılarını doğrudan dile getirmiştir. Bu duyarlılığı demokrasi, bilim ve akıl temelinde, kongre ve benzeri etkinliklerle sürdürecektir.

9. Gıda Mühendisliği Kongresi Düzenleme Kurulu

12 - 14 Kasım 2015 Selçuk İZMİR